

Дзяржаўная ўстанова культуры
«Свіслацкая раённая бібліятэка»

**Разам!
Вялікая
Перамога!**

У памяць аб вайне ў мінскім выдавецтве «Беларусь» пры падтрымцы Міністэрства інфармацыі выйшла яшчэ адна выдатная навінка – «Разам! Вялікая Перамога!»

У багата ілюстраванай кнізе-хроніцы распавядаецца аб тым, як прадстаўнікі розных народаў абаранялі і вызвалялі Беларусь, грамілі нямецкіх фашыстаў і іх памагатых у гады Вялікай Айчыннай вайны.

Разам! Вялікая Перамога! = Вместе! Великая Победа! = Together! Great Victori! / складальнік В.В. Давідовіч. – Мінск: Мастацкая літаратура, 2025. – 311 с.: іл., каляр. іл., партр., факсім.

Выданне прысвечана тэме агульнай барацьбы савецкага народа супраць гітлераўскіх захопнікаў у гады Вялікай Айчыннай вайны на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь. У кнізе даюцца кароткія звесткі пра падзеі тых страшных дзён, прыводзяцца біяграфіі мужных байцоў, гераізм і стойкасць якіх набліжалі дзень Вялікай Перамогі. Багата ілюстраванае выданне дапоўнена лірычнымі творамі паэтаў, якія сталі сведкамі ваеннага ліхалецця.

У выданне ўключаны і лёсы вядомых асоб, сярод іх легендарны палкоўнік Сямён Фёдаравіч Куцепаў, які знік пасля баёў пад Магілёвам і стаў адным з вобразаў, якія натхнілі Канстанціна Сіманаву.

КУЦЕПАЎ СЯМЁН ФЁДАРАВІЧ

Нарадзіўся 19 мая 1896 г. у в. Вялікія Калмыкі Кірзеўскага раёна Тульскай вобласці (Расія). Удзельнік абароны Магілёва ў Вялікую Айчынную вайну, палкоўнік. У 1939 г. скончыў Ваенную акадэмію імя М. В. Фрунзэ. З 1918 г. у Чырвонай Арміі. Удзельнік Першай сусветнай, Грамадзянскай, савецка-фінляндскай 1939—1940 гг. войнаў.

У час абароны Магілёва ў 1941 г. камандаваў 388-м стралковым палком 172-й стралковай дывізіі 61-га корпуса 13-й арміі Заходняга фронту. Полк на чале з Куцепавым вызначыўся на рубяжы Цішоўка — Буйнічы — Сялец, дзе перакрываў аўтадарогу Магілёў — Бабруйск і чыгунку Магілёў — Жлобін. На гэтым напрамку нямецкае камандаванне планавала галоўны ўдар буйнымі

сіламі для захопу горада. Найбольш жорсткія баі разгарнуліся 11—13 ліпеня каля в. Буйнічы на Буйніцкім полі. Загінуў у час абароны.

Узнагароджаны ордэнам Чырвонага Сцяга.

Імем Куцепава названа вуліца ў Магілёве, у 2016 г. устаноўлены помнік.

КУТЕПОВ СЕМЕН ФЕДОРОВИЧ

Родился 19 мая 1896 г. в д. Большие Калмыки Киреевского района Тульской области (Россия). Участник обороны Могилева в Великую Отечественную войну, полковник. В 1939 г. окончил Военную академию имени М. В. Фрунзе. С 1918 г. в Красной Армии. Участник Первой мировой, Гражданской, советско-финляндской 1939—1940 гг. войн.

Во время обороны Могилева в 1941 г. командовал 388-м стрелковым полком 172-й стрелковой дивизии 61-го корпуса 13-й армии Западного фронта. Полк во главе с Кутеповым отличился на рубеже Тишовка — Буйничи — Селец, где перекрывал автодорогу Могилев — Бобруйск и железную дорогу Могилев — Жлобин. На этом направлении немецкое командование планировало главный удар крупными силами для захвата города. Наиболее ожесточенные бои развернулись 11—13 июля возле д. Буйничи на Буйничском поле. Погиб во время обороны.

Награжден орденом Красного Знамени.

Именем Кутепова названа улица в Могилеве, в 2016 г. установлен памятник.

KUTEPOV SEMYON FEDOROVICH

Born May 19, 1896, in Bolshiy Kalmyki, Kireevsky district, Tula Oblast (Russia). Participated in the defense of Mogilev during the Great Patriotic War, holding the rank of colonel. He graduated from the Frunze Military Academy in 1939. Joined the Red Army in 1918. He fought in World War I, the Civil War, and the Soviet-Finnish War of 1939—1940.

During the defense of Mogilev in 1941, he commanded the 388th Rifle Regiment of the 172nd Rifle Division of the 61st Corps of the 13th Army of the Western Front. The regiment, led by Kutepov, distinguished itself on the Tishovka — Buinichi — Selets line, where it blocked the Mogilev — Bobruisk highway and the Mogilev — Zhlobin railway. The German command planned a major attack in this direction, using large forces to capture the city. The fiercest fighting took place on July 11—13 near the village of Buinichi on the Buinichi Field. He was killed during the defense.

He was awarded the Order of the Red Banner.

A street in Mogilev is named after Kutepov, and a monument was erected in 2016.

Прадстаўлены і вершы паэтаў з рэспублік Сярэдняй Азіі, якія прайшлі праз баі ў Беларусі.

ЛЕС ХАТЫНІ

Дрэвы, як і людзі,
Маюць кожнае сваё біграфію.
А. Кахары

Пазнаў я кожную твою сасну,
хоць за мяне старэй ты на вайну,
на тых дні, калі — прыпомні самі! —
не лесам быў ты — хатай партызан.
Калі край неба ад крыві намок,
ты ціхім, лес, прыгожым быць не мог.
Ты лесам быць у час той перастаў,
ты партызанам, ты салдатам стаў.
Маўкліва раздзяліў ты лёс сяла:
як кроў, з камлёў тваіх цякла смала.
І не злічыць тваіх глыбокіх ран,
мой лес, мой партызан, мой ветэран.
Растала ў дыме ўся Хатынь навек —
жывым адзін застаўся чалавек.
Цябе спаліла ў полымі вайна,
— бярозка ацалела тут адна.
А мёртвыя гукаюць з небыцця...
Бярозка помніць шум твайго лісця...
Жыве ў Камінскім, не загасе боль...
Схілілася бярозка над табой...
І двое зберагаюць цішыню,
маўкліва, ля Вечнага агню.

Назармат (Ўзбекская ССР)

Зверствы фашыстаў супраць мірнага насельніцтва
Зверства фашыстоў против мирного населения
Atrocities of the fascists against the civilian population

Зверствы фашыстаў
Зверствы фашыстаў
Atrocities of the fascists

tion Bamberg and took out their wrath on civilians. The Nazis shot and burned alive more than 6,000 people and reduced many villages in the Oktyabrsky District of the Gomel Region to ashes.

However, the partisans had no intention of condoning the Nazi crimes. In 1942, under the leadership of Brigade Commander Pavlovsky, a large German police garrison in the village of Vyatchin, Zhitkovichi District, Gomel Region, was routed. At the same time, F.I. Pavlovsky's forces succeeded in permanently liberating Kopatkevichi (now an urban-type settlement in the Petrikovsky District of the Gomel Region) from the enemy occupiers. Later, the partisans of the Oktyabrsko-Urban zone (numbering approximately 18,000 fighters by mid-1943), together with the personnel of the 123rd Brigade under Pavlovsky, uniformly controlled and maintained reliable protection over the populations of the Oktyabrsky, Zhitkovichi, Petrikovsky, Glusky, and Urban Districts. In particular, Soviet power was in effect in the Oktyabrsk region. Schools, including so-called forest schools, and separate institutions operated. Mills were put into operation, supplying flour to partisans and civilians. A weapons workshop was also in operation. By

Памятная дошка Ф. А. Баталову ў Жлобіне
Памятная дошка Ф. А. Баталову в Жлобине
Memorial plaque for F. A. Batalov in Zhlobin

АБАРОНА ВІЦЕБСКА

Іншыя злучэнні вермахта наступалі ў напрамку Полацка і Віцебска.

У раёне Полацка ўдзельнічалі ў баях падраздзяленні 126-й стралковай дывізіі 11-й арміі Паўночна-Заходняга фронту. У іх складзе знаходзіўся начальнік апэратыўнага аддзялення штаба дывізіі падпалкоўнік Гаджыбаба Мамедавіч Зэйналаў.

У сваёй практыцы ён заўсёды надаваў больш увагі ўзаемадзеянню частак падчас бою. Ад правільнай іх расстаноўкі частак, дакладнага і своечасовага выканання кожным сваёй задачы шмат у чым залежала і складнасць бою, і мужнасць салдат. Дывізія, якая стаяла на берэзе Заходняй Дзвіны, атрымала загад камандуючага фронтам генерала Кузняцова пераправіцца праз раку і заняць пазіцыі ў вёсцы. Адказным за выкананне гэтай аперацыі быў прызначаны падпалкоўнік Зэйналаў. Дзякуючы правільным дзеянням камандуючага, вораг атрымаў цяжкі ўдар, адкуль і не чакаў. Шэсць танкаў праціўніка былі спалены, а астатнія адышлі назад. Сам падпалкоўнік правяў у баі выключную мужнасць, замяніў сарваў нямецкую атаку на флаг батальёна. Гэта аперацыя забяспечыла беспечнае перамяшчэнне дывізіі. 8 ліпеня ў раёне в. Боркавічы Верхнядзвінскага раёна Г. Зэйналаў быў паранены. Да лістапада знаходзіўся ў госпітальных, потым працягнуў ваенную службу.

СЫНОЎНЯЯ КЛЯТВА

Я — Савецкай краіны, сям'і роўнай сын,
У чувашскім краі нарадзіўся і ўзрос.
Я — салдат.
Я — Айчыны грамадзянін.
Я вартую спакой нашых ніў і нябёс.

Клятву даў — верным быць
Запаветам святым,
Берагчы і ахоўваць наш сцяг агнявы.
Не скарымся ніколі
Пад сцягам мы тым,
Покуль з нас хоць адзін
Застаецца жывым.

Бо на сцягу палае
Бацькоў нашых кроў,
Што за волю ў баях паміралі.
На ім водбліскі сонца
І веснік бароў,
Баразён на палях, што ўзаралі.

І калі мяне маршал
Пашле зноўку ў бой
За Айчыну, ўсім нам дарагую,
Я зямлю маю, сцяг мой
Прыкрыю сабой
І жыцця за іх не пашкадую.

На аконнай зямлі,
Ці ў блакіце марскім,
Ці ў далі, ці ля роднае хаты —
Заспяняць будзе вочы разгневаны

Мне стаяць да апошняй гранаты.

Мне на варце стаяць
Да канца маіх дзён,
І свай пост пакаіць я не мушу.
Усё Радзіме аддаць —
Кроў, жыццё, працы плён —
Гэтай клятвы святой
Не парушу!

Арсен Арлоў (Чувашыя)

85 гадоў назад мірную беларускую зямлю скалыхнулі жахі і гора Вялікай Айчыннай вайны. Але ў сваёй бядзе краіна не засталася адна. На яе абарону плячо ў плячо ўсталі ўсе народы вялікага Савецкага Саюза. Гэта манументальнае сведчанне таго, што Перамога не мела нацыянальных межаў, яна была адной на ўсіх.

